

- **Luni, 4 martie 2024**, [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a susținut o **prezentare** cu titlul „Holocaust in Romania and Hungary” [Holocaustul în România și în Ungaria] în cadrul seminarului „Interrogating the “Never again”. The Holocaust and mass atrocities: comparing to single out” [Întrebări despre „Niciodată din nou”. Holocaustul și atrocitățile în masă: comparând pentru a evidenția]. Evenimentul dedicat studenților Universității „Babeș-Bolyai” și ai Universității din Seghedin a fost organizat de către cele două universități, în colaborare cu Muzeul „Mémorial de la Shoah” din Paris.
- **Miercuri, 6 martie 2024**, a apărut la Editura Brill: „Yearbook of Muslims in Europe”, editat de Ahmet Alibašić, Samim Akgönül, Stephanie Müssig, Jørgen S. Nielsen, Egdūnas Račius, vol. 15, 2024. Raportul pentru România a fost elaborat de către [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN). Volumul reprezintă o resursă esențială pentru analiza dinamicii populațiilor musulmane din Europa. Conținând cercetări actualizate din 46 de țări europene, rapoartele oferă date cumulate despre tendințele și evoluțiile în curs ale musulmanilor din diferite țări europene. Fiecare nou volum raportează cele mai recente informații disponibile despre țările vizate, oferind o imagine de ansamblu asupra datelor statistice și demografice, asupra problemelor de actualitate aflate în dezbatere publică, a schimbărilor care au loc în rețelele transnaționale, în legislație și în politicile interne ale statelor respective, și asupra principalelor activități în organizațiile și în instituțiile musulmane.
- **În perioada 13-15 martie 2024**, [Crăciun Ioan Lăcătuș](#), [László Fosztó](#) și [Adriana Cupcea](#) (cercetători ISPMN) au participat la **conferința științifică** organizată de echipa proiectului PARI, la Sibiu, despre rolul religiei și al altor actori religioși în problema incluziunii sociale a romilor. Prezentările colegilor noștri au abordat următoarele teme:
[László Fosztó](#): *Worship at home in Roma communities and online communication* (Închinare la domiciliu în comunitățile romi și comunicarea online);
Crăciun Ioan Lăcătuș (împreună cu Camelia Badea, Dorin Buda): *Our daily bread: between solidarity and community development projects of religious actors for and with the Roma people* (Pâinea noastră de zi cu zi: între solidaritate și proiecte de dezvoltare comunitară a actorilor religioși pentru și împreună cu romii);
[Adriana Cupcea](#): *Practicing Islam among a double minority. A case study on Turkish Muslim Roma in Dobruja (Romania)* (Practicarea islamului în rândul unei minorități duble. Un studiu de caz asupra romilor turci din Dobrogea (România).
Conferința a fost găzduită de „Universitatea Lucian Blaga” din Sibiu și a avut ca scop oferirea un cadru pentru discuții și reflecții critice între cercetători internaționali, cadre universitare, reprezentanții societății civile și ai guvernului pe această temă.

Detalii despre eveniment vedeți [aici](#).

- **Vineri, 15 martie 2024**, [Csongor Könczei](#) (cercetător ISPMN) a fost invitatul emisiunii *Erdélyi Figyelő* (Observator Transilvan), TVR Cluj. În cadrul emisiunii cercetătorul a vorbit despre impactul Revoluției de la 1848 asupra culturii populare tradiționale din Transilvania.

Vedeți detalii [aici](#).

- **Luni, 18 martie 2024**, ISPMN a găzduit a **întâlnire** organizată de Mária Koreck, președintele asociației Divers, sub egida National Democratic Institute. La întâlnire a participat un grup de tineri, iar pe agenda întâlnirii a figurat promovarea dialogului dintre sfera academică și comunitatea implicată în acțiunile de tip *advocacy*. Au fost invitați cu prezentare George Zamfir (cercetător Universitatea Babeș-Bolyai și membru în grupul *Căși sociale acum!*) și [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN).

Mai multe detalii vedeți [aici](#).

- **Marti, 19 martie 2024**, a fost lansat volumul *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Rezistență, opoziție, disidență. Dicționar biografic*. Vol. I: A-C (coord. Flori Bălănescu).

Articolele biografice pentru membrii minorităților turcă și tătară, care au fost închiși în închisorile comuniste, au fost pregătite de [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) și de Metin Omer (cercetător la Universitatea Ovidius).

Volumul este rezultatul unui program de cercetare derulat de Institutul Național pentru Studii Totalitarismului și face parte dintr-un efort mai amplu al acestuia de a introduce în circuitul public lucrări fundamentale pentru cunoașterea trecutului traumatic al societății românești în secolul XX.

Mai multe detalii vedeți [aici](#).

- **Miercuri, 20 martie 2024**, a avut loc la București **dezbateră** „Integrarea diversității și multilingvismului în elaborarea strategiilor locale/regionale/ Debate on integrating diversity and multilingvism in drafting local/regional strategies”, organizată de Departamentul pentru Relații Interetnice în cadrul proiectului “PA3_CLOSE – Recovery through CuLture, tOuriSm and peoPLe-to-people contacts in the Danube Region”, ce urmărește să sporească potențialul lingvistic și cultural al regiunii Dunării. La acest eveniment cu o largă participare din partea instituțiilor europene și naționale interesate, ISPMN a fost reprezentat de [Anca Filipovici](#) (cercetător ISPMN), cu o intervenție on-line cu titlul „Enriching local and regional development through diversity and multilingualism”, și Andrea Bogdán (jurist ISPMN), cu o prezentare on-line intitulată

„Multilingualism. Local Multilingual Inscriptions”.

- **Miercuri, 20 martie 2024**, a avut loc la Oradea cea de-a treia ediție a Seriei de prelegeri și discuții intitulate „Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței” (*Pece-parti Műhely*). Invitatul evenimentului a fost [Gidó Attila](#) (cercetător ISPMN) care a susținut prelegerea cu titlul „100 de ani de acceptare și excludere. Evreii orădeni în secolele XIX și XX.” (*A befogadás és a kirekesztés száz éve. A nagyváradi zsidók a XIX. és XX. században*). Evenimentul a fost moderat de [Plainer Zsuzsa](#) (cercetător ISPMN). „Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței” (*Pece-parti Műhely*) este un proiect ISPMN, derulat împreună cu Asociația Culturală „Holnap” (Holnap Kulturális Egyesület) din Oradea. Detalii în presă vedeți [aici](#).
- **Luni, 26 martie 2024**, [Virginás Péter](#) (cercetător ISPMN) a susținut în cadrul Seriei de seminarii ISPMN, prezentarea unui proiect de cercetare ce are ca focus filmul maghiar în contextul festivalurilor de film din România. Prezentarea a fost urmată de întrebări și discuții.
- **Duminică, 31 martie 2024**, [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a participat la **emisiunea *Info Etnic*** la TVR. Tema emisiunii a fost *Ștampila de vot multiethnică*, votul cetățenilor români aparținând minorităților naționale. La discuții au participat reprezentanți ai diferitelor minorități, Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici, gazdele emisiunii, și Fosztó Laszlo (cercetător ISPMN).

Vedeți detalii [aici](#).

- **În luna martie 2024**, s-a încheiat programul de formare continuă (durată 30 de ore) cu tema „Istoria evreilor. Holocaustul”. Programul acreditat s-a desfășurat în limba maghiară, în format hibrid (online și fizic), și s-a adresat profesorilor de istorie din învățământul gimnazial, liceal și profesional pentru aprofundarea cunoștințelor despre istoria evreilor din România, cu accent pe perioada Holocaustului, respectiv pentru familiarizarea utilizării instrumentelor de tehnologia informației și a internetului în procesul de predare – învățare – evaluare. În cadrul prezentărilor au fost abordate teme precum istoria evreilor din România înainte de 1940, cu accent pe specificitățile regionale, respectiv, istoria Holocaustului. Pentru o contextualizare mai adecvată, programul a pus accent pe prezentarea Holocaustului în celelalte țări ale Europei, respectiv pe prezentarea Holocaustului din Transilvania de Nord (aflată sub controlul Statului maghiar între 1940–1944). Cea mai mare parte a programului s-a axat pe discutarea măsurilor antievreiești și a Holocaustului pe teritoriul României între 1940–1944. La curs au luat parte 44 de cadre didactice.

Programul s-a desfășurat în cadrul unui parteneriat între ISPMN, Casa Corpului Didactic Harghita „Apáczai Csere János” și Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea „Babeș-Bolyai”. Coordonatorul științific al programului a fost [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN).

- **Marti, 2 aprilie 2024**, a avut loc o discuție în cadrul unui panel online intitulat *Romii din Europa: dezvoltare și incluziune*. Panelul a fost organizat de Centrul de Studii Ruse și Est-europene și Eurasiatice, Universitatea din Pittsburgh, în colaborare cu ISPMN. Gazda panelul a fost profesorul Randall Halle, directorul Centrului de Studii Ruse și Est-europene. Moderatori au fost Angéla Kóczé, directorul Programului Romani Studies, Universitatea Central Europeană și Zsuzsánna Magdó, directorul adjunct al Centrului de Studii Ruse și Est-europene. Participanții: Adriana Helbig, prodecan și profesor la Undergraduate Studies (DSAS), și [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN).

Detalii vedeți [aici](#).

- **Luni, 8 aprilie 2024**, [László Fosztó](#) și [Crăciun Ioan Lăcătuș](#) (cercetători ISPMN) au participat la evenimentele publice organizate cu ocazia Zilei de 8 Aprilie – Ziua Internațională a Romilor. Instituțiile organizatoare au fost: Consiliul Județean Cluj în colaborare cu Biblioteca Județeană Octavian Goga, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, instituții de cultură de sub autoritatea Consiliului Județean Cluj, respectiv Inspectoratul Școlar Județean Cluj, Asociația Doctorilor și Doctoranzilor Romi și Asociația Ortodoxă Social Misionar Culturală pentru Romi - Sf. Moise Arapul. Evenimentele derulate: vernisajul expoziției despre romi în incinta Bibliotecii Județene Octavian Goga, prezentări publice urmate de dezbateri, găzduite de Inspectoratul Școlar Județean Cluj, și un moment festiv de muzică și dans.

Mai multe detalii vedeți [aici](#).

Înregistrare video [aici](#).

- **Marti, 9 aprilie 2024**, [Jakab Albert Zsolt](#) (cercetător ISPMN) a participat la lansarea seriei de volume *Emberék és kontextusok*. Evenimentul a fost organizat de Societatea Muzeului Ardelean. Cercetătorul a prezentat cartea lui Áron Bakos, intitulată *Aranyosszéki katonatörténetek. Néprajzi antropológiai elemzés* (Povestiri de cătănie din Zona Arieșului. Studiu etnografico-antropologic).
- **Miercuri, 10 aprilie 2024**, [Csongor Könczei](#) (cercetător ISPMN) a susținut în cadrul Seriei de Seminarii ISPMN **prezentarea** cu titlul ***A cui petrecere? Despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular din Transilvania prin prisma politicilor culturale***. Mișcarea de tip revival a Caselor de dansuri populare ('Táncház') din mediul urban poate fi considerată una din cele mai importante mișcări sociale din ultimele decenii, care în 2022 a împlinit patruzeci și cinci de ani de la înființare. Putem afirma că – din perspectiva contextului socio-cultural al maghiarilor din Transilvania – a avut un impact deosebit de mare. În ultimii ani, au apărut mai multe scrieri, volume, în mare parte retrospective, care au tratat parțial sau din punct de vedere local această tematică.

Cercetarea de față a încercat să cartografieze și să interpreteze procesele descrise și

documentate, evidențiind nașterea și dezvoltarea ideii caselor de dansuri populare urbane, modificările în timp ale ideii originale, efectele diferitelor ideologii, disputele apărute în legătură cu păstrarea tradițiilor, intersecțiile cu mișcarea dansului popular scenic, influențele mass-media etc. În cadrul acestui seminar de cercetare, [Csongor Könczei](#) a încercat să răspundă la umrătoarele întrebări: cum a fost posibil ca în timpul comunismului să fie creată această mișcare civilă inițiată de jos, cum a prins rădăcini în gândirea publică maghiară din Transilvania, cum s-a răspândit această idee a mișcării Táncház în ultimele decenii și cum a încercat (și încearcă și în zilele noastre) politica culturală să clasifice toate acestea într-un model controlat de sus.

- **Miercuri, 10 aprilie 2024**, [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a fost invitat în redacția emisiunii în limba maghiară Radio Cluj, în cadrul emisiunii *Terasa de pe acoperiș (Tetőterasz)*. Gazda și redactorul emisiunii a fost István Rostát-Péter, iar discuția a fost prilejuită de serbarea zilei de 8 aprilie, Ziua Internațională a Romilor.

Detalii [aici](#).

- **Sâmbătă, 13 aprilie 2024**, [Csongor Könczei](#) (cercetător ISPMN) a susținut o **pregere** cu titlul *A lehúzás utáni csendről. Ki váltja a mezőségi hangszeres zene 20. századi szolgáltatóit?* [Despre liniștea de după muzică. Cine îi va înlocui pe muzicanții din secolul XX, din Câmpia Transilvaniei?] în cadrul conferinței „Mezőség ma” [Câmpia Transilvaniei astăzi] organizată de către Fundația Téka Alapítvány din Gherla. Prin această prelegere [Csongor Könczei](#) a prezentat motivele, procesul și circumstanțele dispariției muzicanților tradiționali și implicit a muzicii de dans tradițional din zona etnografică a Câmpiei Transilvane.

Mai multe detalii vedeți aici: [1](#), [2](#), [3](#) și [4](#).

- **Marti, 16 aprilie 2024**, [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a participat la **masa rotundă** intitulată *Drumuri spre progres: abordarea discriminării romilor în Serbia, România și Republica Cehă* [Pathways to progress: Addressing the Discrimination of Roma in Serbia, Romania, and the Czech Republic]. Evenimentul a fost organizat de Institutul pentru Filozofie și Teorie Socială al Universității din Belgrad și a avut loc în format hibrid. Au participat activiști și specialiști din cele trei țări, iar discuțiile au fost moderate de Marija Mandić și Ivan Ejub Kostić, Institutul pentru Filozofie și Teorie Socială al Universității din Belgrade. Din România au participat: Norina Herki (The Peace Action, Training and Research Institute of România), [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) și Alexandru Zamfir (Roma Education Fund România).
- **Miercuri, 17 aprilie 2024**, a avut loc un seminar de cercetare ISPMN, eveniment desfășurat în cadrul seriei de Seminarii ISPMN. [Jakab Albert Zsolt](#) (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea intitulată *Structura culturii memoriei locale în secolele XIX-XX*.

Scopul cercetării culturii memoriale clujene din secolele XIX-XX este de a sistematiza

patrimoniul comemorativ local dispersat din perioada respectivă. Analiza trece în revistă ocaziile, spațiile și tipurile de evenimente ale culturii memoriale, motivele și elementele de conținut care au caracterizat festivitățile comemorative, spațiile fizice ocupate sau expropriate de către experiența comunitară, strategiile retorice și narrative ale acțiunilor memoriale și festivitățile comemorative. Pe lângă instituții au fost prezentate și acele persoane care au jucat un rol important în formarea culturii memoriale locale, acestea fiind actorii care au organizat și au supravegheat festivitățile comemorative.

- **Miercuri, 17 aprilie 2024**, [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a susținut la Budapesta o **prezentare** cu titlul „Hazatérők és otthonkeresők: a náci táborok északerdélyi túlélői” [Repatriați și doritori de cămin: supraviețuitorii originari din Transilvania de Nord ai taberelor naziste], în cadrul **conferinței** „Egy népirtás fázisai: gettók, táborok, áldozatok” [Etapetele unui genocid: ghetouri, tabere, victime]. Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului cu finanțare europeană „Digital Memorial Knowledge Infrastructure – the Holocaust in Hungary 80 Years Later” de către Uniunea Comunităților Evreiești din Ungaria și Muzeul și Arhivele Evreiești din Ungaria.

- **În perioada 17 aprilie-25 aprilie 2024**, [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a realizat în cadrul proiectului *O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea*, susținut de Fundația Gerda Henkel, un **stagiul de cercetare** la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Călărași, în cadrul căruia au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunității de romi de religie islamică din Călărași. Stagiul de documentare arhivistică a fost urmat de o cercetare de teren în cartierul Oborul Nou și a constat în: 1) interviuri și discuții informale cu reprezentanții autorităților locale din localitățile menționate, experți romi locali, reprezentanți ai Direcțiilor de Asistență Socială, mediatori sanitari, cadre didactice; 2) interviuri semi-structurate, povești de viață (*life-histories*) cu lideri și membri ai comunităților de romi musulmani din localitățile menționate. Rezultatele proiectului vor fi valorificate într-un volum tip monografie, care va fi publicat la o editură internațională, după încheiere acesta proiect desfășurat în perioada 2023-2025.

- **Vineri, 19 aprilie 2024**, s-a desfășurat la Cluj-Napoca **conferința anuală** a studenților Școlii Doctorale de Hungarologie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”. [Ilka Veress](#) (cercetător ISPMN) a susținut **prezentarea** intitulată „*Era și timpul ca o astfel de memorie lingvistică să fie creată*”. Rolul limbilor în viața comunităților armenesti din Transilvania după Revoluția din 1989. În prezentare a rezumat stagiile schimbării de limbă a armenilor din Transilvania și a schițat noile direcții de redefinire identitară a comunităților armenesti din ultimul deceniu precum și efectele acestora privind relația cu țara-mamă.

Mai multe detalii vezi [aici](#).

- **Marti, 23 aprilie 2024**, la sediul Institutul de Studii Avansate, Colegiului Noua Europă din București, a avut loc **seminarul GARD** [Grupul de cercetări și dezbateri în antropologie]

intitulat: *Transformând riturile în drepturi: refacerea ortodoxiei globale prin lege și politică* [Turning Rites into Rights: the Remaking of Global Orthodoxy through Law and Politics], prezentare de dr. Vlad Naumescu (Universitatea Central Europeană, Viena). Discuțiile au fost moderate de [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN). Seria seminariilor GARD este coordonată de [László Fosztó](#), Giuseppe Tateo și Cătălina Tesăr, și este găzduită de Institutul de Studii Avansate, Colegiului Noua Europă.

Mai multe detalii vedeți [aici](#) și [aici](#).

- **Joi, 25 aprilie 2024**, [Székely István Gergő](#) (cercetător ISPMN) a fost invitatul podcastului *Miközöd? (Te privește?)* realizat de Kiss Anna. Tema dezbătută fiind așteptările actorilor politici ai minorității maghiare la alegerile locale și europene. Discuția (în limba maghiară) poate fi ascultată la următoarele link-uri: [Spotify](#) și [Youtube](#).
- Cei interesați de evenimentele organizate de către ISPMN pot accesa pagina noastră de internet. Pentru mai multe detalii în legătură cu aceste evenimente aceștia sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro, urmând ca cercetătorii implicați să le pună la dispoziție mai multe materiale.